

UAB FMĮ „MYRIAD CAPITAL“ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ IR JOMS BŪDINGŲ RIZIKŲ APRAŠYMAS

1. Šiame dokumente pateikiamas apibendrintas finansinių priemonių (FP) ir joms būdingų rizikų aprašymas, kad klientas galėtų priimti pagrįstą investicinį sprendimą. Tačiau tai nėra visos rizikos ir kiti svarbūs aspektai, susiję su investavimu į FP. Pažymėtina, kad konkreti FP gali turėti papildomų jai būdingų sąlygų bei rizikų. Klientas privalo susipažinti su šiuo dokumentu prieš priimdamas investicinį sprendimą. Investicinį sprendimą sudaryti sandorį Klientas turėtų priimti tik, jei jam yra suprantamas su konkrečia FP susijusių rizikų pobūdis ir yra priimtinas rizikos laipsnis.
2. Jūs turėtumėte rūpestingai apsvarstyti, ar investavimas į konkrečias FP yra priimtinas asmeniškai Jums, įvertinus Jūsų investavimo patirtį, žinias, investavimo tikslus, finansinę padėtį bei prisiimtus įsipareigojimus bei kitas Jums svarbias aplinkybes.
3. Teigiamą investicijų grąža – pagrindinis investuotojo tikslas. Tačiau visos investicijos yra susijusios su rizika, todėl investicija gali neduoti laukiamos grąžos ar net būti nuostolinga. Paprastai galioja taisyklė - kuo didesnio pelno tikimasi, tuo didesnė rizika patirti nuostolį. Atskirų FP rizika yra skirtinga. Vienas iš būdų riboti nuostolių riziką – investuoti į FP rinkinį, o ne į vieną ar kelias analogiškas FP. Taip siekiama išvengti neigiamo efekto visoms FP vienu metu ir tolygiau paskirstyti riziką. Jei investuojama į FP nominuotas užsienio valiuta, papildomai susiduriama su valiutos kurso svyravimo rizika.
4. Klientas yra asmeniškai atsakingas už sprendimą investuoti į vieną ar kitą FP, nepriklausomai nuo to, ar jam asmeniškai buvo patarta investuoti į FP. Klientas privalo reguliariai stebėti savo investicijų būklę.

Akcijos

5. Akcijos yra nuosavybės vertybiniai popieriai, patvirtinantys jų turėtojo (akcininko) dalyvavimą akciniame kapitale ir suteikiantys akcininkams turtines (pvz. teisę gauti dividendus) ir neturtines (pvz. teisę dalyvauti ir balsuoti akcininkų susirinkime). Jei akcijas išleidusi bendrovė (emitentas) uždirba pelno, dalis pelno gali būti paskirstyta akcininkams dividendų forma.
6. Akcijos yra neterminuoti vertybiniai popieriai, todėl, norint atsiimti investuotas lėšas, akcijas reikia parduoti antrinėje rinkoje. Pajamų iš akcijų galima tikėtis iš kapitalo prieaugio ar dividendų.
7. Akcijoms būdingos rizikos:
 - 7.1. Nė vienas pajamų šaltinis nėra garantuotas. Akcijų kaina priklauso nuo akcijų pasiūlos ir paklausos, jas išleidusios bendrovės veiklos rezultatų, ekonomikos sektoriaus, kuriame veikia bendrovė, pokyčių, šalies ir pasaulinės ekonomikos sąlygų.
 - 7.2. Nėra galimybės suteikti garantijų, kad akcijų kaina ateityje kils.
 - 7.3. Akcijų kainų svyravimai yra didžiausi lyginant su skolos vertybiniais popieriais ar investicinių fondų vienetais.
 - 7.4. Prekiaujant akcijomis didesnė rizika patirti nuostolių dėl informacijos apie bendrovės veiklos rezultatus ir jų analizę trūkumo.
 - 7.5. Akcijas išleidusi bendrovė gali tapti nemoki (pvz. jai iškelta bankroto ar restruktūrizavimo byla), dėl to akcijos gali prarasti dalį ar visą savo vertę.

Obligacijos

8. Obligacija yra ne nuosavybės vertybinis popierius. Obligaciją išleidusi bendrovė, vyriausybė ar kita institucija (emitentas) tampa obligacijos savininko skolininke.
9. Fiksuotų palūkanų obligacijos. Periodinės palūkanos (atkarpa, kuponas) išmokamos vieną ar kelis kartus per metus. Nulinės atkarpos obligacija platinama už žemesnę negu nominalas kainą, o išperkama už nominalią kainą, t.y. periodinės palūkanos nemokamos.
10. Struktūrizuota obligacija – tai finansinė priemonė, kurią sudaro obligacija ir viena ar kelios išvestinės finansinės priemonės. Dėl išvestinių finansinių priemonių investuotojai gauna galimybę gauti naudą keičiantis kitos (dažnai nesusijusios) finansinės priemonės ar turto kainai. Todėl struktūrizuotos obligacijos vertė priklauso nuo abiejų komponentų – obligacijos ir išvestinės finansinės priemonės. Paprastai palūkanos už struktūrizuotas obligacijas nėra garantuojamos. Pinigai, kurie įprastų obligacijų atveju būtų naudojami palūkanų mokėjimui, yra naudojami išvestinės finansinės priemonės ar jų rinkinio pirkimui. Įprastai, finansų įstaiga, išleidžianti struktūrizuotas obligacijas, pasinaudodama savo rinkos žiniomis ir perkamąja galia, išvestines finansines priemones stengiasi įgyti palankiomis investuotojui sąlygomis.
11. Obligacijoms būdingos rizikos:

- 11.1. Emitento nemokumo rizika: už obligacijų išpirkimą bei periodinių palūkanų mokėjimą atsakingas emitentas. Obligacijų platintojai už emitento įsipareigojimus neatsako. Investuotojai prisiima riziką, kad emitentas negalės ar atsisakys išpirkti obligacijas ir (ar) sumokėti palūkanas. Dažnai emitentai finansuoja obligacijų išpirkimą papildomai skolindamiesi kapitalo rinkose. Pablogėjus padėčiai rinkoje (pvz. sumažėjus skolos vertybinių popierių paklausai ar išaugus palūkanų normai), emitentui gali būti sunku ar neįmanoma papildomai pasiskolinti, todėl obligacijos gali būti neišpirktos.
- 11.2. Įspėjimas apie aukšto pajamingumo obligacijas: aukštas obligacijų pajamingumas paprastai yra tiesiogiai susijęs su aukšta emitento nemokumo rizika. Todėl nepatartina reikšmingą turto dalį investuoti į tokias obligacijas.
- 11.3. Obligacijų išleidimo dokumentuose nurodytas pajamingumas garantuojamas tik išlaikius obligacijas iki jų išpirkimo. Parduodant obligacijas anksčiau laiko, pajamingumas gali būti ir mažesnis, ir didesnis, nei nurodytas obligacijų išleidimo metu. Priešlaikinio pardavimo/išpirkimo atveju pajamingumas gali būti ir neįgiamas, t.y. investuotojas gali atgauti mažiau lėšų negu investavo.
- 11.4. Palūkanų normos rizika: rinkoje pasikeitus palūkanų normai, obligacijų kaina, o tuo pačiu ir pajamingumas, gali kilti arba kristi. Didėjant palūkanų normai rinkoje, obligacijų kaina mažėja, ir atvirkščiai. Palūkanų normos rizika yra neaktuali, jeigu obligacijos išlaikomos iki išpirkimo dienos ir emitentas jas išperka bei sumoka visas mokėtinas sumas.
- 11.5. Mažos apyvartos rizika: obligacijų galiojimo metu investuotojas gali parduoti obligacijas antrinėje rinkoje, jei ji yra. Tačiau kintant palūkanų normai, proporcingai obligacijų terminui kinta ir obligacijų kaina – kuo ilgesnis terminas iki išpirkimo, tuo didesnė įtaka. Pažymėtina, kad kuo mažesnė obligacijų apyvarta antrinėje rinkoje, tuo labiau svyruoja jų rinkos kaina. Neretai obligacijas platina ir antrinę rinką palaiko tik vienas tarpininkas. Šiam tarpininkui reikšmingai sumažinus obligacijų kainą, gali būti sunku rasti pardavimo alternatyvą. Atkreiptinas dėmesys, kad obligacijų kotiruotės dažnai yra indikatyvios ir savaime neužtikrina šių obligacijų apyvartos aktvumo.
- 11.6. Struktūrizuotų obligacijų atveju investuotojas gali prarasti dalį investuotos sumos, jei finansinė priemonė, su kuria susieta struktūrizuota obligacija, nepasiekia išleidimo sąlygose nustatyto minimalaus prieaugio ribos arba sumažės iki nustatytos ribos, kurią pasiekus mažinama struktūrizuotų obligacijų išpirkimo kaina.

Investiciniai fondai

12. Investicinis fondas yra kolektyvinio investavimo subjektas, kurio kapitalas yra padalintas į akcijas ar investicinius vienetus. Investuotojas, įsigydamas investicinio fondo vienetų, tampa jo dalininku ir pretenduoja į atitinkamą fondo pelną. Investiciniai fondai dažniausiai investuoja didžiąją dalį savo kapitalo į akcijas, obligacijas ar išvestines finansines priemones. Investicinio fondo rezultatas priklauso nuo to, kaip kinta turto, į kurį investavo fondas, vertė.
13. Sintetinis rizikos ir grąžos (SRG) rodiklis – yra vienas svarbiausių ES suderintųjų investicinių fondų pagrindinės informacijos investuotojams dokumento (angl. KIID) rodiklių, rodantis fondo riziką ir galimą grąžą. Mažos rizikos fondai – kurių SRG yra 1, 2, 3; vidutinės rizikos fondai – kurių SRG yra 4, 5; didelės rizikos fondai – kurių SRG yra 6, 7. Paprastai SRG rodiklis nustatomas atsižvelgiant į grąžos svyravimus per praėjusius 5 metus ar per laikotarpį nuo fondo įsteigimo datos jei laikotarpis yra trupesnis.
14. Investiciniams fondams būdinga rizika:
 - 14.1. Investicijos laikotarpio investicinio fondo rinkos vertė gali kisti – ji gali būti didesnė ar mažesnė, lyginant su pradžioje investuota suma, nes priklauso nuo vyraujančių rinkos sąlygų. Ankstesni investicinio fondo rezultatai neturi įtakos būsimiems rezultatams, bet gali būti naudingi nustatant fondo vertės kintamumą laikui bėgant.
 - 14.2. Investicinio fondo strategijos rizika: fondų investavimo strategijos yra skirtingos – nuo konservatyvių, kai investuojama tik į garantuoto pajamingumo finansines priemones, iki agresyvių, kai investuojama į besivystančių šalių bendrovių akcijas ar žaliavas. Kuo agresyvesnė strategija, tuo didesnė rizika patirti nuostolių dėl svyravimų rinkose.
 - 14.3. Valdytojo profesionalumo rizika: panašios investavimo strategijos fondai gali pasiekti skirtingų investavimo rezultatų dėl skirtingos valdytojų patirties ir profesionalumo. Mažiau patyrusių valdytojų fondų valdymo rezultatai yra sunkiau prognozuojami, todėl investavus į tokių valdytojų valdomus fondus ir esant nestabiliui situacija rinkoje, rizika patirti nuostolius yra didesnė.
 - 14.4. Likvidumo rizika: norint atsiimti į investicinį fondą investuotas lėšas, gali kilti tam tikrų sunkumų, jeigu fondas negalės operatyviai realizuoti fondo turtą sudarančių finansinių priemonių. Tai ypač aktualu fondams, investuojantiems į besivystančių šalių akcijas ar nelikvidžias finansines priemones. Pažymėtina, kad mažiau likvidžių finansinių priemonių vertė rinkoje svyruoja labiau, o tai savo ruožtu veikia fondo investicinio vieneto vertės svyravimą. Šį svyravimą dar labiau sustiprina didesnių fondo vienetų kiekių išpirkimas (tuomet fondo vertė krenta). Atkreiptinas dėmesys į uždaro tipo fondus, kurių išleisti investiciniai vienetai ar akcijos išperkami pasibaigus fondo steigimo dokumentuose nustatytam jo veiklos laikotarpiui. Uždarojo tipo investicinio fondo investuotojas paprastai neturi teisės bet kada pareikalauti išpirkti jo turimus investicinio fondo vienetus.
 - 14.5. Fondo sudarymo dokumentai bei investuotojams taikomi fondo mokesčiai skiriasi, todėl investuotojas gali susidurti su skirtingomis investavimo sąnaudomis bei nevienodomis fondo investicinių vienetų įsigijimo-išpirkimo procedūromis, kurios gali turėti įtakos galutinei investavimo grąžai.

15. Išvestinės finansinės priemonės – tai sandoriai, kuriais netiesiogiai investuojama į pasirinktą bazinį turtą (angl. underlying asset), kuriuo gali būti akcijos, obligacijos, auksas, nafta, indeksai, palūkanų norma ir kt.
16. Išvestinės FP gali būti naudojamos:
 - 16.1. siekiant sumažinti nepalankių bazinio turto kainos pokyčių riziką (rizikos mažinimo priemonė, angl. hedging);
 - 16.2. siekiant padidinti investicijos pelningumą, naudojant mažiau kapitalo negu reikėtų norint pasiekti tokį patį tiesioginės investicijos į bazinį turtą, su kuriuo siejama išvestinė FP, pelningumą;
 - 16.3. siekiant pasinaudoti įvairių rinkų kainų skirtumu (angl. arbitrage).
17. Investuotojas turėtų gerai žinoti kokių tikslu investuoja į išvestines FP (rizikos mažinimo, pelno didinimo, finansinio arbitražo) ir aiškiai įsivaizduoti tikėtinus bazinio turto, su kuriuo susieta išvestinė FP, kainos pokyčius. Išvestinės FP vertė daugiausiai priklauso nuo bazinio turto kainos pokyčių rinkoje ir likusios išvestinės FP galiojimo trukmės. Jei bazinio turto kainos rinkoje formuosis priešingai investuotojo lūkesčiams ir prisiimtoms pozicijoms, galima prarasti ne tik visą investuotą sumą, bet ir likti skolingam reikšmingas papildomas sumas.
18. Išankstinis sandoris (forward) – susitarimas, kuriuo šalys susitaria pirkti-parduoti bazinį turtą (akciją, valiutą, žaliavą ir pan.) už iš anksto sutartą kainą, tačiau atsiskaityti ateityje. Atsiskaitymas pagal išankstinį sandorį yra privalomas. Jei pagal susitarimą bazinis turtas yra pristatomas, tada sumokama pilna sutarta kaina. Jei pagal susitarimą bazinis turtas nėra pristatomas, tada sumokamas sutartos ir rinkos kainų skirtumas. Išankstiniai sandoriai sudaromi už reguliuojamos rinkos ribų, todėl jie nėra likvidūs ir prireikus gali būti neįmanoma jų parduoti.
19. Išankstinio sandorio pardavėjas įsipareigoja ateityje parduoti bazinį turtą. Jis patiria riziką, kad gali pakilti bazinio turto rinkos kaina. Suėjus mokėjimo dienai pardavėjas privalo pristatyti bazinį turtą už sutartą kainą, kuri yra mažesnė už rinkos kainą, arba sumokėti kainų skirtumą, jeigu bazinis turtas nepristatomas.
20. Išankstinio sandorio pirkėjas įsipareigoja ateityje pirkti bazinį turtą. Jis patiria riziką, kad bazinio turto kaina gali nukristi. Suėjus mokėjimo dienai pirkėjas privalo sumokėti pilną sutartą kainą, kuri yra didesnė už rinkos kainą, arba sumokėti kainų skirtumą, jeigu bazinis turtas nepristatomas.
21. Išankstinis sandoris gali būti tinkama finansinė priemonė investuotojams, kurie turės mokėjimų užsienio valiuta ateityje, turės mokėti už žaliavas ir pan., ir siekia iš anksto užfiksuoti savo pajamas ir išlaidas, nepriklausomai nuo to, kokia bus bazinio turto kaina ateityje. Išankstinis sandoris taip pat gali būti tinkama finansinė priemonė kitiems investuotojams, kurie turi savo individualių lūkesčių dėl bazinio turto kainos pokyčių ir siekia prekybinio pelno.
22. Ateities sandoris (future) – standartizuotos formos kontraktai pirkti-parduoti apibrėžtą priemonę (akciją, valiutą, žaliavą ir pan.) už iš anksto sutartą kainą, tačiau atsiskaityti ateityje. Ateities sandoriai prekiaujama reguliuojamose rinkose. Sandorio paskirtis ir rizikos iš esmės atitinka išankstinio sandorio paskirtį ir jam būdingą riziką.
23. Pasirinkimo sandoris (option) – susitarimas, pagal kurį pasirinkimo sandorio pirkėjas įgyja teisę pirkti ar parduoti bazinį turtą (akciją, valiutą, žaliavą ir pan.) už tam tikrą kainą ateityje. Už šią teisę pasirinkimo sandorio pirkėjas sumoka pardavėjui mokestį – premiją. Pasirinkimo sandorio pirkėjo rizika apsiriboja sumokėtos premijos dydžiu.
24. Pasirinkimo sandoriai yra dviejų rūšių: teisė pirkti – CALL, teisė parduoti – PUT.
 - 24.1. CALL pasirinkimo sandorių pirkėjai tikisi, kad bazinio turto rinkos kaina ateityje kils, o CALL pardavėjai – kad bazinio turto rinkos kaina ateityje nekils tiek, kad pirkėjui apsimokėtų vykdyti pasirinkimo sandorį. CALL pasirinkimo sandorio pirkėjas turi teisę pasirinkti pirkti ar nepirkti bazinį turtą.
 - 24.2. PUT pasirinkimo sandorio pirkėjai tikisi, kad bazinio turto rinkos kaina ateityje kris, o PUT pardavėjai – kad bazinio turto rinkos kaina ateityje nekris tiek, kad pirkėjui apsimokėtų vykdyti pasirinkimo sandorį. PUT pasirinkimo sandorio pirkėjas turi teisę pasirinkti parduoti ar neparduoti bazinį turtą.
25. Skiriami europinio ir amerikinio stiliaus pasirinkimo sandoriai. Pagal europinio stiliaus pasirinkimo sandorį jo pirkėjas paskutinę pasirinkimo sandorio galiojimo dieną sprendžia, ar apsimoka vykdyti sandorį, ar ne. Jei pasirinkimo sandorio pirkėjas pareikalauja vykdyti sandorį, pasirinkimo sandorio pardavėjas privalo parduoti (pirkti) bazinį turtą už iš anksto sutartą kainą. Jei pasirinkimo sandorio vykdyti neapsimoka, teisė ir įsipareigojimai automatiškai nutrūksta. Amerikinio stiliaus pasirinkimo sandorio atveju, jo pirkėjas turi teisę apsispręsti vykdyti pasirinkimo sandorį bet kurią dieną iki pasirinkimo sandorio galiojimo pabaigos.
26. Pasirinkimo sandoriai gali būti sudaromi už reguliuojamos rinkos ribų, todėl tokie pasirinkimo sandoriai nėra likvidūs ir prireikus gali būti neįmanoma jų parduoti.
27. Sandoris dėl skirtumų (contract for difference, CFD) yra susitarimas tarp dviejų šalių, t.y. pirkėjo ir pardavėjo, pagal kurį viena iš šalių sumoka kainų skirtumą tarp bazinio turto esamos kainos ir pradinės kainos sandorio sudarymo dieną.

28. CFD gali būti dvejopų pozicijų: (i) kai CFD pirkėjas tikisi, kad ateityje bazinio turto kaina kils (t.y. ilgos pozicijos CFD, angl. Long CFD position). Šiuo atveju CFD pirkėjas gauna pelną, jeigu bazinio turto vertė pakyla nuo CFD sudarymo dieną buvusio vertės, o nuostolį, jeigu bazinio turto vertė nukrinta; (ii) kai CFD pirkėjas tikisi, kad ateityje bazinio turto vertė kris (t.y. trumpos pozicijos CFD, angl. Short CFD position). Šiuo atveju CFD pirkėjas gauna pelną, jeigu bazinio turto vertė nukrito nuo CFD sudarymo dieną buvusios vertės, o nuostolį, jeigu bazinio turto vertė pakilo.
29. CFD yra išvestinė finansinė priemonė, kurios kaina gali būti išvesta iš akcijų, akcijų indeksų, žaliavų ar kt. priemonių kainų.
30. CFD yra tinkama alternatyva tiesioginei investicijai į bazinį turtą (akcijas, žaliavas ir pan.), kadangi CFD kaina svyruoja taip pat kaip ir bazinio turto kaina. Investuotojas gauna tą patį rezultatą (teigiamą ar neigiamą), kaip ir investavęs tiesiogiai į atitinkamą bazinį turtą. Tačiau skirtingai nei akcijos, CFD nesuteikia nuosavybės ar balsavimo teisių emitento akcininkų susirinkime.
31. CFD sudaromi už reguliuojamos rinkos ribų, todėl nėra likvidūs ir prireikus gali būti neįmanoma jų parduoti.

Maržinė prekyba

32. Maržinė prekyba (angl. Margin trading) arba prekyba naudojant svertą (angl. Leverage) leidžia investuotojui prekiauti FP neturint visos pinigų sumos. Investuotojas pateikia tarpininkui sąlyginai nedidelį užstatą (depozitą) ne mažesnę kaip reikalaujama marža (angl. Margin requirement). Užstatas laikomas specialioje maržinėje sąskaitoje, kuri yra įkeista tarpininkui. Tarpininkas gražinis pinigus iš maržinės sąskaitos tik įsitikinęs, kad investuotojo įsipareigojimai pagal sudarytus maržinius sandorius yra įvykdyti. Suėjus maržinio sandorio terminui finansinės priemonės, esančios sandorio objektu, nepristatomos, o atitinkamai sandorio šaliai sumokamas tik kainų skirtumas.
33. Maržinės prekybos suteikia galimybę tiek didžiuliams pelnams, tiek didžiuliams nuostoliams lyginant su investuotu nuosavu kapitalu. Maržinė prekyba yra labai rizikinga, nepriklausomai nuo to, ar investuotojas sandoryje yra pirkėjas ar pardavėjas, ir koks yra bazinis turtas (angl. Underlying asset). Jei bazinio turto rinkos kainos formuosis priešingai investuotojo prisiimtoms pozicijoms, galima prarasti ne tik visą investuotą nuosavą kapitalą, bet ir likti skolingam reikšmingas papildomas sumas. Keičiantis bazinio turto rinkos kainai, o tuo pačiu ir atitinkamai sudaryto maržinio sandorio vertei, investuotojui sandorio galiojimo metu gali kilti pareiga papildyti užstatą, ko nepadarius, investuotojo sudarytas sandoris gali būti nutrauktas, dėl to patiriant atitinkamus nuostolius.